

Kütüphanecilik Tarihimize Ait Belgeler

Dr. Atilla Çetin

Belge - I

Yazma eserlerin ve kütüphenelerin önemi, yeni inşa olunan Darülfünun (Universite) binasının bir bölümünün kütüphane olarak kullanılması teklifini içeren, H. 1284/1867 yılında “**Tasvir-i Efkâr**” gazetesinde yayınlanmış bir baş makaledir.

“Havâdis-i Dâhiliyye” -Pâyi-taht-

Kütüphanelere dâir bir zat tarafından kaleme alınan bir makaledir.

Bir milletin husûl-i sa’âdet hâli ma’ârifin gereği gibi intîşârına vâbeste ve bu dahi telâhuk-ı efkâra peyveste olduğu bedâhaten müsellemdir. Fakat telâhuk-ı efkâr mutlaka birkaç şahsin bir yere ictimâ’yle anların müzâkere ve müşâveresine mahsus olmayub eslâfın yâdigâr-ı ma’ârifleri olan sahâif asârının tetebbuiyle dahi bu maksad hasıl olur. Hayfa ki her biri bir güncine-i hakâyık ve define-i dakâyık itlâkına şayân olan bunca kütüb-i nefise ve sahâif-i müdevvne-i makbûlenin mukademeleri el yazısıyla mastur bulunması ve şimdi ise bunların kâmilen tab’ı taht-ı imkânda olmaması cihetile daima nüsah-ı mevcudesinin nedretde bulunmasından kıymet-i bey’yesi dahi makbuliyet-i ma’nevîyesi nisbetinde mütezâyid ve binâen-aleyh hâhiş-kerân-ı mütâlaa-i âsâr bunların fevâid-i mütâlaasından bi’t-tab’ mahrum ve mütebâid olmaktadır. Eslâfın hamiyet-mendânı ise ma’ârifin ta’mim ve intîşârı maksadiyle bir takım kütübhaneler tesis ederek pek çok nâdirü’n-nüsah kütüb vesâir âsâr-ı makbûle vakf etmişlerdir ki talebe-i ulûmun bî-kudretlerini tetebbu’-ı âsâr hirmânından berî etmişlerdir.

Halbuki bunların her türlü fenâlikten muhafazasına memur olan hâfiz-ı kütübler zamanen mütebbedil ve bu cihetler irsen bazı ehliyetsiz kimselere müntakil olduğundan ifâ-yı vezâifde her dürlü kusuru teceviz ettiler ve geçenlere kadar kütübhanelerde mevcud olan kütübün cins ve mikdarını mübeyyin muntazam bir defter bile tutamadılar. Haslı nezareti yalnız kitapların yağıyr-i vaz’iyet etmemesine hasr ile kimseye el sürdürmemek

(*) “Kütüphanecilik tarihimize ait belgeler iv” adlı yazımız için bkz: **Türk Kütüphaneciliği**, I, 1 (Ankara 1987), s. 20-22.

تصویر از کار

۱۲۷۸

نومرو ۱۸ مایس (جاه و سارق و از مشاهی غرسته) سنه ۱۲۸۴ (هجرت)

مکتبه ایجید قده استانبوله طبع و نشر او شور. غرسته ایجید پسندیده در معارف و امور خیریه اعلاناتی بجانا با صدور
مکتبه ایجید آغاز شد. آغاز آیینی ۱۰ آوریل ۱۸۷۶ و پس از اجرت برابر با خود ۱۲ آنچه آیینی ۶ آوریل ۱۸۷۷ غرو شد.

کتابخانه حسب الزروم، کتاب آرائسه بولغز و بولسندده
سازمان کشیلک شرمند اوقوه من اولدیپی و بطریون دخی
اسنیلای خبار و زدن چوری و بوب و طاغی بوب محو و تبا
اوئده بولادیپی باده بیزدن اقدم او فاق همایین نظارت
جله ایجید بایندن تمیین قلنام مأمور مخصوص معرفتیله
بوزدن بر جو عنک حاوی اولدیپی کتابلک دفتری تظییم
اوئده غرته له اعلان فلمی ایسده دیگران ظامن افتراقی
حال با پدر بوزدن قطع نظر بوكشانه ده اولان بز کشان
دیگرنه موبود اولدیمتدن بوزدن نفع آثارجه بک چوی
مشکلات اکولا کده در.

ایشنه شو مسکلات ده دفی ایجون ذردست انشا اولان
دار اضون اینه سلک بطریق کتابلک ایجید ایجید ایجید
استان بولده موبود اولان کشانه دل دیگر روح داشت
وشای ایجیده از راه نقل ایسده هر چیز کشانه مخصوص
کتابی مطامه ایسده بوزدن بایجده بک در تواده ده ایشنه
حضور بولده ده در کار دره بوزن کاه برا بک دیگر کشانه رده دی
کتابلک دخی چوری و بوب محو اولنقدن قو دناری لی ایجون
سازمان کشیلک اهل و مستقیم آدمده توییجه بک دنامه
او اولاد.

استانبوله با صافته اولان مخبر غرته می دفمه نایه و کتابلک
نشر او ایجده با اسلامش اولان عط اراده و وطن نام عنزه دخی
و بیجی دده اولد رق معارف نظارت جله شنیدن کتابلک
آمد کرده رسیمه وجیمه کچن یلوازیه معنی دوبله ایجیده
بلامدت نهطل اولن شدن.

- (آیمه آننده کریده اه قوبه و فی طرفندن کلاز و ره در)
- ۴۱ تجاردن شامیل حید افندی
- ۱۰۵ تجاردن علایه شریف علی افندی
- ۱۰۵ تجاردن تعین آمر افندی
- ۱۰۵ طا بیجی زاده سایی احمد افندی

تحلیل کتاب خلیل

ایشنه

کتابخانه قوادری زیارات طرفندن قله ایشان بمقابله در
برنک حسنه کتابخانه ایشان معارف کشک کی الششاره
وابسته و وفق تلاحق افکله بیوسنده اولدیپی بادمه
سلدر. فقط تلاحق افکله مطالقا برقاج شعنصت بیره
اجعاضه آنلکه مذاکره و مشاوره سنه مخصوص اولیوب

بر مقصد ایشانه ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده

کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده

کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده

کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده

کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده
کتاب خلیل ایشانه بوزن که همیشه و کمیشه حاده

sevdasında bulundular. İşte bu sebeple kütüphanede hasbe'l-lüzum bir kitab aransa bulunmaz ve bulunsa da hâfız-ı kütüblerin şerrinden okunamaz olduğu ve bir tarafdan dahi istilâ-yı gubâr ve nemden çürüyüp ve dağılib mahv ve tebâh olmakda bulunduğu halde bundan akdem Evkaf-ı Hümâyûn Nezaret-i celilesi cânibinden tayin kilinan memur-ı mahsûs ma'rifetîyle bunlardan bir çogunun hâvi olduğu kitapların defterleri tanzim olunarak gazetelerle ilân kılınmış ise de diğer intizamsızlıklar hâlâ bakîdir. Bunlardan kat'-ı nazar bir kütüphanede olan bir kitab diğerinde mevcud olmadığından bundan tetebbu' âsârca pek çok müşkilât görülmektedir.

İşte şu müşkilâtın def'i için der-dest inşa olan Dârü'l-fünûn ebniyesinin bir tarafı kütübhâne ittihaz olunarak İstanbul'da mevcud olan kütüphanelerden her nev' kütüb-i nefise ve sâir âsâr-ı makbûle oraya nakl olunsa da herkes gidüb istendiği kitabı mütâlaa atse bundan milletçe ne kadar fevâid-i ma'rifet husûl bulacağı derkârdır. Bununla beraber diğer kütüphanelerdeki kitapların dahi çürüyüp mahv olmaktan kurtarılması için hâfız-ı kütüblerin ehl ve müstakim adamlara tevcîhi pek münâsib olur" (1).

Belge - II

II. Meşrutiyet döneminin tanınmış kalemlerinden **Tunahî Hilmi Bey'in**, Kahire'den gönderdiği ve Samsun'da yayınlanan bölgesel bir yayın organı olan "**Aks-i Sada**" Gazetesinde çıkan bir başmakale yazısıdır. Gazetinin 39 numaralı ve 2 Zilhicce 1326-13 Kânun-ı evvel 1324 sayılı nûshasında çıkmıştır.

"Kahire'den Zengin olmak istevenlere:
Önü açık bir San'at .... Kitapçılık!...

Çok düşündük, taşındık: Kabil olsa da, cabadan verircesine, ucuz kitab satar, bir "gezer kitabçılar şirketi" yapılısa "...Dünyayı dolaşır misyonerlere benzer nâşirlerimiz yetişe dedik... Bu halk ne hızla ilerler!.. Fakat kabil değil.. Çünkü buna sermaye verecek olanlar, kendi kârı için değil, hayır için, hidmet için verecekler.. Halbuki bizde köyleri, köylüleri söze alan henüz yok!.. Hele böyle hayrat için kesesini açacaklar değil a, böyle bir işe ön ayak olub da ömrü telef edecekler hiç yok! Biz, terakki, selâmet meselelerinin ruhunu henüz kavrayamamış bulunuyotuz. Bununla beraber ârike işaret oluverir deyüb ortaya söylece bir iki söz fırlatmadan kendimizi alamadık... İcrâsi ciheti yıkılmaz bir hayır işleyerek bu halka hidmet emelini gönlü yükselere emanet!..

Pek zügürtlemiş bir halkız. Coğumuzun kulübeciğinde bir kuru ekmeğ bulunur... İşte o kadar! Acaba üç yapraklı bir supara ile bir kitabçık da bulunur mu?.. Asla!. Halbuki insan iyi yihib içmelidir; Biraz da okur yazar

---

(1) **Tasvir-i Efkâr**, Nr. 487 (26 Muharrem 1284 perşembe- 18 Mayıs).

نمرود ۳۹ (برخی سه)

گل اور ارسی:
حکم مسند است جایہ حید
جید مصطفیٰ مختار
مرانہ احمد جید
سر صدیق
گل ارسی
حکم مختار مختار مختار

شاندیش
سنه اینست، من بخوبی متصدی
بر پادشاهی کنیت خانی، آیاں دارم، ملکیت کاتبی
پر تقدیر میں مصلحت بر رہے، حج اولمازیہ ولا پاک
پلیکاری دلائشی سر کمی بلدست، روحی پاکشی
شہر لامائی، پانلا غیر، یعنی یہ پاکشی
الحمدیلر، ایت (خلق، احوال کاتا علیہ شر کی)
اینین سلیمانی خوش بر خشم، رچکر دلک، ایت کیمی
شندی پونک آئی (بلدیل کاتا علیہ شر چھکی) می
چوریلین۔
بلدیل شر کی، یعنی ہم ان رہتیں کی ریش ریش
ایتمام۔ یک دن بکر موت نشانی تائیں ایدوی، یعنی کو
فولا یعنی، یک بویک موٹ نشانی تائیں ایدوی، یعنی کو
مشنک دوچی دناوار، رواج طلاقه استندی، ملے
لہیت بحق .. بخدر نازک .. بین، کشا خیر، غریب خلیل
بر و لیل دلادر، بلوار، قسطنطیل بلدیل بایانی،
لر دک، بایازل،
شو ٹکلینیت فضالی، ناسیلی، بایلین، قور لاجی،
چوک شووف ایدیبہ جکلر بین دلات سر کیل ندمک
پیش اون بدوونک ایتی کیسے، نہ مولوی
آخچی، بوس فوجہ ملکھتر اینین چیج دم
الور من، ایدی، بر باشتیمیم، یو کوئندر ایش
طوقی، بادن ادا سا بجد، برشی اولغا بیت یو همیب بفریز
کهم؛
حمسی بیل اکتا علیق زندج جوچ سرمای، سمنی
سیز لاطق ملان ایتی من، فقط اونک آییق، یو کوئن
لک دو کوئن تیزی باین دعا پر دنیہ، تکیلہ بحلت ۴
مشندر یو کا کار رخی شاصمه خلیفہ اول فویوب
و ایسا دو کوئن بسکی، کتابک، غریلر لک صاصیس ۵
سور دم، چو خلا ایشی، ساتر، و ساتر مور،
استندی دو رنده ییه داد خیر تله پالی سوبد،
یو کون خاطری صابیر کاتا علیز دن اولان اساتا بولک
بر تاج لوسن وطن اسپر زک، بر قابس کو رو بنشند و قبیلہ
کندیلرست سدقہ اولهار، وریل غریل طوی شـ اینیں
زو کوئن تر ایدی ۶
یو کون پہنسته پاکشی بجه، برشیل غر دینی
سینان، غراخی بفایان، ساکب پـ (کندی کتبیه

اویس سبک دیوبندی فرمائے ایمبلیت مس ایم سنت

ننسی ۱۰ پاده حکم شدیلک چہہ ارسی د مال کوئلی شر اویو مثائل عن تیسید پیغام

ز تکن لولق بیت بیلار :
اک آبجید، سنت
کتابیلی ۱..
پروق موشنمله، طاشنیق : قابل اولسده،
جلدین در رجستہ، اور جوز کتبیلار، پـ کور
کتابیلی شر کی، بایسے .. دنیا بدولا شیمیزی زر،
یکمہ لکشیزی شدیدیلک .. بولخن نسیم لایلیزی،
فقط قابل دک .. جو کچھ نسلی طایہ ور جلندار لان،
کندی کاری بایین مک، خیز اینیں، جسمت اینیں
و دو بیکن .. حلبیک بزنه کوپڑی، کوپڑی ایسون،
آلانہ نوزیزی ای .. مل بولہ خیات اینین کسی
آپ بیشتر دک .. اول دیوبندی ایل آپیک اولوبد، مل
نک ایسکلر میج برق ای .. ترقہ سلامتی نہ
لر لانک روسی نوز قادی ایملش، بولیزون،
برائے طارفہ شارت اولور دیوب دیوب شو ریج،
برائے کوئن غنیمی ایلخن کندی بزی آلاطی .. اجر اسی
حمسی پیشلار بخیل ایشلیلک بولخن خدمت ایشی
بسیون کوکن بوجبله لاماٹ ..
یک دو کوئن نہیں ر حلز، سو غریل کوبل جکنکه
بر غور داکن بولتورد .. ایتھنار قدر ۱ میلچیلے جلیل
بر مولہا ایل بر کتابیلی، شر بولہ سیکنڈیلی، اسلا ۲
طیلیک اسانیاں بیوب ایسکلر، بولیزون غور پلزار
اولیا ملر، بولیز اساناکت سیو ایلی، ایل ایلی پلیل، بر
حلن تحدیر ایلر ایل، خیز، کتب اول فرسته اول فرست
ایلر، پـ بیج، کی دیا جانلیلر، سلیلیک بزیجیل
بوم بورش اولویا بـ دار فریز لک ز تکلیش نک جلز
ـت پلیلی، نک، اول، ایل بیوب ایجیم ..
المیتوب ایشین فرختی سلایلیلی پلیلی،
ایمی، ملکیلی دمالی کذاری، کزان اندیمه المانی
خانی، اولان کتاب، خیز، بارمیز سکن پکنیز
لولور، بـ ساده مکری، سلیلی، فریتی، بر باخته
میلتو ایلیا اوزز، دھالان جلیلی، ممالیه کذاری
اولور .. پـ بیج، بـ بزخی نہیز کیم .. المیلی،
کشین ایلیک، لول فرسته ملر،
یلخن، اول فرسته، بـ ایل اولور ..

olmalıdır. Bunlarsız insanın hayvanlığı, insanlığı yaşayamaz. Bir halk ne kadar iyi yer içer, gazete, kitab okursa o kadar ilerler. Bu, cebdeki paraya bağlıdır. Halbuki bizde cebler bomboş! Öyle ise var kuvvetimizle zenginleşmenin çaresine bakmalıyız. Ta ki evvelâ iyi yihib içebilelim.

Iyi yihib içen kuvvetlenir, daha çok daha iyi çalışır; imdi daha çok daha iyi kazanır. Kazandıkça “İnsanlığın gıdası” olan kitaba, gazeteye para vermekden çekinmez olur. Bu sayede fikri de beslenir, kuvvetlenir; bir başka türlü olmak üzere daha iyi çalışır, daha iyi kazanır olur.. Böylece bir zincirlemedir gider.. El-hasıl: kendini insan yemekle, okumakla besler.

Yemeerde, okumakda para ile olur.

İllerler halk zenginleşir olandır.

Mal, birikdirmek için değil, insanın insanca hayvanlığı ile insanlığa içindir.

Cebdeki para, ne ise kafadaki fikirlerde odur: hep zenginliktir.

Fakir olan halk, maarife dökülemiyor!..

Şu son hükmeye göre, zenginleşmemize çalışabilecekler çalışsınlar.

Biz şurada halkınımızın yalnız kafaca zenginleşmesi çaresini düşüneceğiz.

Öyle ki bundan bir çöklarımızın cebine kazanç girebilecekdir:

Şundan bahs etmek istiyoruz: (Ahali kitabçılar şirketi) Bu, bir şirket ki Türkiye’mezde bir ağacın kökünü andıracak: her köye, kasabaya sokulmuş olacak.. işte size bir hayal!..

İmdi, bu fikri hayalden kurtaralım... Zaman varsın bu hayale vücut verebilirse versin.. Biz ufakdan, azdan başlayalım:

Bizde bir kasabada yalnız kitabcılık eder kimseler bulmak zordur! Kitabçılar ya bakkaldır, ya attar. Bir kere bunlara tavsiye ederiz: Miskinlikten şöyle bir silkinib sıyrılsınlar, dükkânlarının bir köşesini ayrıca bir kitabçı dükkânı imiş gibi ayırsınlar, oraya bir iki temiz kitab camekânı yerlestirsinler. Yani müşterilerine kitab aldırmak için iştaha versinler!...

Bu işde numuneler göstereceklerin, hatta başlı başına kitabcılığa ön ayak olabileceklerin birincileri vilâyet gazetecileridir. Bizce bu gazeteler idarehanelerini kasabalarının en işlek yerinde bulundurub mutlaka bir kitabçı dükkânı açmalıdırlar. Hatta, hiç olmazsa, vilâyetler içinde teşvik ile şuna buna kitabcılık etdirmek, onların dükkânlarına kitab ilânları, listeleri asdirmak.. Bu yolda bir müddet masraf edüb durmak..

Hemâن başdan vurabileceğimiz taşlardan biri de belediyelerdir. Belediye reisleri, azaları! çok yalvarırız. Şu sesimizi işitmemezlikden gelmeyiniz: Her belediye bir kere bir “Belediye kütüphanesi” açmalı ve bir de “Belediye kitabçası” bulundurmalıdır. Her belediye birbirine, hiç olmazsa bir vilâyetin belediyeleri, vilâyetleri merkezi belediyesine, bu da başkalarına, şehrin emanetine bağlanmalıdır. Yıldan yıla hesaplaşırlar: Ödeşirler: İşte (Halk, ahali kitabçıları şirketi) için haphazır bir tohum, bir çeki dek. İstenirse şimdi bunun adı (Belediyeler kitabçıları şirketi)ne çevrilsin.

Belediyeler şöylece hemân bir teşebbüse girişirlerse -inanalım- hayal dediğimiz fikirleri icrada, hatta kolaylıkla, pek büyük muvaffakiyetler temin

ederler. Çünkü meselenin ruhu zaten var bir ocacla emniyetdedir. Hele emniyet bahsi: ne kadar nazik: Yani, kitabcılar, gazeteciler birbirlerini dolan-dırabilirler. Fakat bunu belediyeler yapamazlar değil, yapmazlar.

Şu teklifimiz kazaları, nahiyeleri, belediyelerini kolaycacık teşvik edebilecekleri için vilâyet merkezlerindeki beş on belediyenin işine gelirse ne mutlu!

Ancak, bu, koskoca mülkümüz için hiç de elvermez. İmdi, bir başka ümide, bugün bir iş tutmak, yarın o sayede bir şey olmak isteyen hemşehrilerimize gelelim:

Hemşehriler! kitabcılar bizde çok sermaye, hatta çıraklık filan istemez, fakat önü açık, bugün en zügürtümüzü yarın adeta birdenbire zenginletecek bir san'atdir. Buna en birinci şahit halkımızın okuyub yazmaya döküleceği, kitapların, gazetelerin sayısı da sürümü de çoğalacağı: sâire vessâiredir.

İstibdad devrinde bile var gayretle çalışıp da bugün hatırlı sayılar kitabçılardan olan İstanbul'daki birkaç ermeni vatandaşımızın birkaç köprü başında vaktiyle kendilerine sadaka olarak verilen gazeteleri satıcı zügürtlər idi:

Bugün bu san'ate yapışıp da bir yıl kadar dişini sikan, kazanca bakmayan, sanki bir (kendi kendine san'at çıraklığı) ediyormuş gibi geçiren, gelecek yıl -görecektir- ne kadar çok kazanacakdır.

Bu sözümüzde inan getirip de bu san'ata girişecek olanlara tavsiyelerimiz:

En önce: namusluluk!.. Sakın ha! beş on paraya, liraya tama edib de kitabcılar, gazetecileri, muharrirleri kendinden soğutmamak! Yeni çıkan bir kitabdan, gazeteden hemâن bir iki nûsha getirtmek. Bakın köylere, kasabacıklara, ikide birde gelir gider kimseleri posta tatarlarını, demiryol memurlarını emniyetli muhtarları, imamları, mekteb hocalarını elde etmek; Fakat: Onlara biraz kâr terk ederek! Gazetelere muhabirlik, mümkünse muhabirlik etmek daima hakikati bildirmek şartıyla gazetelere abone yazıcılığı etmek: Yazılacakları posta parasından kurtarmak ilâncılığı ile! Büyük şehirlerdeki matbaacılara, müsteriden değil, matbaacılardan komisyonculuk alarak, müsteriler bulmak. Hatta biraz hurufâtlı, küçük bir el makinası ile, mümkün değilse taş basması olarak işler bir matbaa edinmek: hemân hükümetin işlerini, ilânlarını, konturatı etmişcesine üzerine almak; ahaliye ticaretde ilândan, basma kağıtlardan gelen fâideleri anlatabilmek üzere keyfi humârına deðmez demeyib suraya buraya koşarak tüccardan müsteri araþırmak, küçük bir kasabada iseniz kitabcılık, matbaacılıkla beraber kağıtçılık da etmek:

Ticaretde az para ile çok iş görmekden başka, paradan vakitden az sarfetmek de başlıca bir düsturdur. İmdi her kitabı kütüphanesi adresini taşır kitabın ismi sayısı yazılacak yerler açık bırakılmış... dan ... nûsha gönderilmesi reca olunur. Mealinde posta kartları basırmalıdır. Bunlar matbuâ gibi kâr etdirir. Yalnız istenen kitapların bedelleri için sonraları hesaplaşabilen kitabclara gönderilebilir.

Az bir bedelin peşin gönderilebilmesi için de masrafsız bir kolaylık vardır; O da: (Posta bonosu)dur.

Henüz İstanbul'da bile (Şehir postası) teessüs edememiş, zavallı Posta nezâreti kendini bir sıksa da şu bonoyu yapmaya himmet etse:

İşte bu adar: Söylemek bizden. Yapmak da zengin olmak isteyen iş erlerinden.. Çalışkanlardan!..

Tunah Hilmi" (2)

---

(2) Aks-i Sadâ, Anadolu Sesleri, Samsun, (müdir ve sahib-i imtiyazı: Avni-zâde Cemil), Birinci sene Nr. 39 (2 Zilhicce 1326-13 Kânun-i evvel 1324, Cumartesi).